

هه‌ماهه‌نگی مرۆیی

و

شیوازی کاری کله‌سته‌ر

ریبه‌ریه‌کی پوخت بو ریکخراوه لۆکه‌لی/ناو‌خۆییه‌کان

نهم ریبه‌ریه‌ی بو یارمه‌تیدان‌تانه له تیگه‌یه‌شتن له شیوازی کاری کله‌سته‌ر. نهم ریبه‌ریه‌ی تیروانینیکی گشتیتان پیده‌دات ده‌باره‌ی نه‌وه‌ی بوچی گرنگه ریکخراوه‌که‌تان به‌شینیک بنیت له کله‌سته‌ریک.

شیوازی کاری کله‌سته‌ر چیه؟

بریتیه له کۆمه‌ڵیک پیکهاته و پرۆسه و بنهما و پابه‌ندی، بو هه‌ماهه‌نگی کردنی کاری مرۆیی کاتیک حکومه‌تیکی نیشتمانی داوا‌ی پشتیوانی نیوده‌ولته‌ی ده‌کات. ئامانجی نه‌وه‌یه که کۆمه‌ڵگه‌ی مرۆیی باشتر ریکخات و به‌رپرسیارانه‌تر ده‌رکه‌وت له به‌رانبه‌ر که‌سانی زیانمهن‌دی/لیقه‌وما‌وی قه‌یرانه‌کان.

کله‌سته‌ره‌کان چیه‌ن؟

کله‌سته‌ره‌کان بریتین له چه‌ند گروپینی خۆبه‌خشی ریکخراوه مرۆییه‌کان که له که‌رته‌ ته‌کنیکیه‌ی تابه‌ته‌کانی کاری مرۆیی کار ده‌که‌ن، له به‌شه‌ شینه‌ تو‌خه‌کانی دایاگرامه‌که‌دا لێره پیشان دراو. کله‌سته‌ره‌کان بریتین له: ئاو و ناوهرۆ، شه‌لتەر، پاراستن، خواردن، لۆجستیک، ته‌ندروستی، ئاسایشی خوراک، په‌یوه‌ندی لاسکی، په‌روه‌رده، بوژانه‌وه‌ی زوو، هه‌ماهه‌نگی و به‌ریوه‌بردی که‌مپ.

هه‌ریه‌ک له ریکخراوه‌ نا‌حکومییه‌کان (لۆکالی و نیوده‌ولته‌یه‌کان)، ریکخراوه‌کانی نه‌تمه‌ه‌یه‌که‌ر تو‌وه‌کان، بزوتنه‌وه‌ی خاچی سوور/مانگی سوور، و دامو ده‌زگا حکومییه‌کانی به‌شدار له وه‌لامدانه‌وه‌ی مرۆیی، ده‌توانن بینه‌ نه‌ندام له کله‌سته‌ره‌کاندا. کله‌سته‌ره‌کان هه‌ماهه‌نگی بو کاره‌کان ده‌که‌ن بو دنیابو‌نه‌وه له‌وه‌ی که کاری هاو‌به‌شی سه‌رجه‌م ریکخرومه‌کان پیکه‌وه، باشترین به‌رهمی بو زیانمهن‌دانی قه‌یرانه‌کان لێده‌که‌وتنه‌وه له هه‌موو ئه‌م قوناغانه‌ی که له تیره‌کانی دایاگرامه‌که‌دا نیشان دراو. قوناغه‌کان له چه‌په‌وه بو راست بریتین له: ریکگرتن،

هێورکردنەوه، نامادهکاری، کارسات، وهلامدانەوه، بوژانەوه، دوباره بنیاتنانەوه.

کلهسته مهكان پهره به سترانتيژهكي هاوبهش و نهريته باشهكان دهن، پيشگيري له دوباره بوونەوه دهكهن، كهلهينهكان چارمهسر دهكهن و زانباري ئالوگور دهكهن. كلهسته مهكان تواناي نيشتماني بو خۆنامادهکردن بو حالتهكاني له ناكو بونياد دهنين و داكوكي له كاري مروبي كاريگهتر و بهرپرسيارانهر دهكهن. ههموو كلهسته مهكان بهرپرسن له سهرخستتي بنهماكاني پاراستن و ريگهگرتن له بهركاهيان و دهستريزي و گيچهلي سيكسي.

11 كلهستهرى نيودهولەتى هەن. هەمان ئەو كلهسته رانه دهكرت له ناستى نهتهومي و هەندىك جاريش له ناستى خوجيدا بو وهلامدانەوهى حالەتى لهناكوى تايهت چالاك بكرين. هەر كلهسته ريك له ناستى نيودهولەتيدا لهلايين ريخراويك يان دوو ريخراوى نهتهوه يهكگرتووهكان يان ريخراوى ناحكومى نيودهولەتى بهريوه دهبرت. لهسه ناستى ولايتىك، زوربهى كات كلهسته مهكان به هاوبهشى ريخراويكى نهتهوه يهكگرتووهكان و ريخراويكى ناحكومى بهريوه دهبرين. ريخراوهكاني پيشهنگى كلهسته دهبيت نامادهين بو داينكردى خزمهتگوزارى بو كهسانى زيانهند له شوينىك كه ريخراوهكاني تر ناتوانن.

كلهستهرى پهرومرده به هاوبهشى له لايين ريخراوى يونيسيف و ريخراوى مندالپاريزى جيهانى له ناستى جيهان دا، بهريوه دهبرت. گروهىك ريخراوى سترانتيژى، رينمايى و راسپاردهكانيان لهسه كار له پيشينهيهيكاني كلهسته مهكه دهخهه روو. لهسه ناستى ولايت، زوربهى كات كلهسته رى پهرومرده به هاوبهشى له لايين ريخراوى يونيسيف و مندالپاريزى جيهانيهوه بهريوه دهبرين، بهلام دهكرت ريخراويكى ناحكومى ديكهش بيته هاوبهشى بهريوه بردين.

بوچى پيوسته ريخراوهكهم بيته نهندامىك له كلهسته رانه؟

هەر چهنده له كار كردندا هەندىك سنوورداره، بهلام سيستمى كلهسته ر دهتوانيت وا له ريخراوهكهتان بكات كه بهشيوهيكى باشتر خزمهت به خەلكى زيانهند بگهيهنت، له ريگهه:

- زيادبوونى كاريگهري، ديد و تيروانين و تيگهيشتن له ريكار مهكان.
- دهرفهتهكاني پارهدارکردن (دهستكوتتى فەند).
- دهستگهيشتن به رينوونى و پاليشتى تهكنيكي.
- دهستگهيشتن به زانباريهكان سهبارمهت بهوهى كه نهوانى تر خهريكي چين و كهلهينهكان چين و لهكوين.
- دهرفهتهكاني هاوبهشيتى / شهراكهت له گهل ريخراوهكاني تر.

نايا ريخراوهكهم دهتوانيت كاريگهريكه گهورمترى ههبيت به نهندامبوون له كلهسته رانه؟

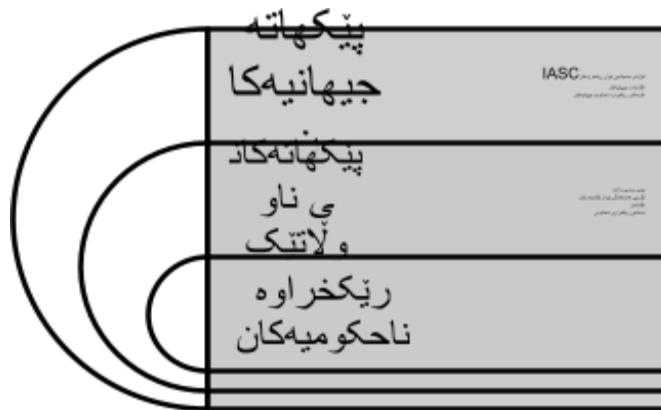
يهك ريخراوه به تعنيا دهتوانيت تيبكوشيت بو دروستکردنى كاريگهري لهسهر سياسهتهكاني نهتهوه يهكگرتووهكان، بهخشهران و بهرپرساني نيشتماني. بو نمونه، لهوانيه ههست بهوه بكهيت كه ريخستهتهكاني هاوبهشى نهتهوه يهكگرتووهكان روون نين، يان ههست بهوه بكهيت كه داواكاريهكاني بهخشهر بو پيشنيارهكاني پارهدارکردن زور سنووردارن، ياخود بهرپرساني نيشتماني به شيوهيكى ناپويست رى له دهستگهيشتنى مروبي دهگرن. ئيوه دهتوانن ناسانتر قناعتيان پى بكن كاتيك لهگهل ريخراوه نارمزهو مهندهكاني تر، پيكهوه كار دهكهن. ههروهه ئيوه دهتوانن تيروانين و كاريگهري ريخراوهكهتان زياد بكن به بهشدارى كردن له كاريكى هاوبهشى كلهسته مهكهدا له رنى چوونه پال گروهى كاري تهكنيكي كار يان گروهى راويژكاري سترانتيژى، يان به هاوبهشى بهريوه بردينى كلهسته مهكه.

نايا ريخراوهكهم دهتوانيت بودجه له ريگهه كلهسته رانه به دهستبهنييت؟

كلهسته مهكان راستهوخو پاره داين ناكهن، بهلام نهنداماني كلهسته ر تواناي دهستگهيشتيان ههيه بو ميكانيز مهكاني فەند و مرگرتن، كه نهوانه نهندام نين ناتوانن دهستيان پيگات. بو نمونه، ئيوه دهتوانن به گشتى تهنها **داواى كومهك / بهخشين له سندوقي بهخراوى ولايت** بكن نهگه ئيوه نهندامى كلهسته رين. قسهکردن سهبارمهت به پيداويستيهكاني بهرنامهكانتان لهگهل كلهسته رى پهيوهندياردا دهتوانيت كهلهيني سهركى پارهدارکردن بو بهخشهر، نيشانبادات. ههروهه زورجار بهخشهر مهكان پيشيني نههريان لهو ريخراوانهه پارمیان بو ترخان دهكهن ههيه نهوه بهسهلمينن و پيشان بدن كه پرؤزمهكانيان له گهل ستراتيجهيكاني كلهسته مهكهدا يهكدهگرتهوه.

له دهرهوهی سیستمی کلهستردا، ریکخراوه ناحکومییهکان زور جار همماهنگی دهکن، زانیاری ئالوگور دهکن و داکوکی دهکن لهو دهستانهه خویان بنیاتیان ناوه. ئهم دهستانهه خوبهخو له لایهن ئەندامانهوه بهرئودهبرین و پیکهوه له سهر راسپارده و پیشنیارهکانیان و بیوانهه ئەندامیتی ریکدهکهن. ئەمانه دهتوانن توریکی پشتیوانی بهسوود بن ئەگەر ریکخراوه ناحکومییهکان همست بکن کلهستهر نیگهرانییهکانیان چارهسهر ناکات. ژمارههیک له کۆمهلههه ریکخراوه ناحکومییه جیهانییهکان پشتگیری ریکخراوه ناحکومییهکان دهکن بۆ بهشداریکردن له سیستمی مرویی نیودهولهتیدا. ئەمانه بریتین له ICVA، InterAction، کۆمیتیه ئاراستهکردن بۆ وهلامدانهوهی مرویی و توری NEAR.

ئهم دایگرا مه پیکهاته سه مهکیهکانی همماهنگی ریکخراوه ناحکومییهکان نیشان ههات که دهتوانن له ئاستی جیاواز دا بهشدار بن.

نایا سیستمی کلهستهر بهسهر هممو قهیرانه مروییهکاندا جیههه دهیت؟

چونکه قهیرانی مرویی له له قهباره و ئالوزیدا جیاوازی ههیه، پویسته همماهنگی لهگهله دۆخهکهدا بگونجیریت و دهکرت همماهنگیهکه بشگوریت کاتیک وهلامدانهوههیک په دهسهنیت. سیستمی کلهستهر کاتیک جیههه دهکرت که حکومهتیکی نیشتمانی توانای سنووردار ههیت بۆ همماهنگی کردنی وهلامیکی مرویی و بانگهیشتی نهتهوه بهکگرتوو هکان دهکات بۆ سهکر دایهتی کردنی همماهنگیهکه. له چوار چیههکانی تردا، بهرپرسیانی حکومهتی نیشتمانی و ناخوویی سهکر دایهتی همماهنگیهکه دهکن، لهکاتیکدا ریکخراوههکانی نهتهوه بهکگرتوو هکان هاوسهکر دایهتی دهکن، لهه حالتهههه، گروپه کانی همماهنگی به زوری به "سینکهر" ناودهبرین، نهک "کلهستهر". سینکهرهکان بهگشتی ههمان ئاستی دایهتی سهراوه و پشتگیری داراییان بۆ فهراهم ناکرت که بۆ کلهستهرهکان فهراهم دهکرت.

له چوار چیهوهی وهلامدانهوهی قهیرانی پهناهر اندا، ئازانسای پهناهرانی سهرا به نهتهوه بهکگرتوو هکان UNHCR، همماهنگی بۆ کاری مرویی دهکن و سینکهر دادمهزنینن که لهوانیه له لایهن دامهزراوههکی خانهخوویی حکومی و ریکخراوه ناحکومییهکان و ریکخراوه مروییهکانی تروه سهکر دایهتی بکرتن یان به هاوبهشی سهکر دایهتی بکرتن. له چوار چیهوهی کۆچی تیکهلهدا، ریکخراوهی کۆچی نیودهولهتهی، ئازانسای کۆچی نهتهوه بهکگرتوو هکان دهتوانیت رۆلی همماهنگکار بگرتیت. له ریکخسته تیکهلهکاندا، که کسانای زیانمهند بریتین له پهناهران، کۆچبهران، ناواره ناخوویییهکان و گروپهکانی تر، کلهستهرهکان دهتوانن به همماهنگی ئازانسای پهناهرانی سهرا به نهتهوه بهکگرتوو هکان، پیکهوه بوونیان ههیت. لهکاتیکدا ئهم میکانیزمانه کار و جیهههههکردنی کارهکانی همماهنگیان جیاوازه، بهلام زۆریک لهو بنهمایانهه لهم ریههههه بهرجهستهکاران بهسهر ههموواندا جیهههههکردیت.

ههتدی کورتکراوه:

داتابهیس بۆ کئی چی دهکات و له کوی و کهی 3W / 4W

ناوچهی بهرپرسیاریتی - AOR

OCHA ریکخهری فریاگوزاری حالتهی له ناکاو، سهروکی جیهانی - ERC

دهستهی پاراستنی جیهانی - GPC

ریکخهری مرویی - HC

تیمی مرۆبی ولات - HCT
پوختهی پێداویستیهکانی مرۆبی - HNO
سووری بهرنامهی مرۆبی - HPC
پلانی وهلامدانهوهی مرۆبی - HRP
لیژنهی ههمیشهیی نیوان ریکخراوهکان - IASC
ئهنجومهنی نیودهولتهی ریکخراوه خۆبهخشهکان - ICVA
گروپی ههماهنگی نیوان کلهستههرهکان/ کهرت - ICCG / ISCG
ریکخراوی ناحکومی نیودهولتهی - INGO
ههلسهنگاندنی پێداویستیهکانی فره کهرتی - MSNA
ریکخراوی ناحکومی - NGO
ئوفیسی ههماهنگی کاروباری مرۆبی - OCHA
گروپی راویژکاری ستراتیژی - SAG
راپورتی بارودۆخ - Sitrep
ریکاری پێوانهیی کارکردن - SOP
مهرجهکانی گهرانهوه/ راسپارده و پێشنیار - ToR
گروپی کاری تهکنیکی - TWG / TWiG
کۆمسیاری بالای نهمهوه بهگرتووویکان بۆ پهنا بهران - UNHCR
سندوقی نهمهوه بهگرتووویکان بۆ مندالان - UNICEF
بهریوهبردنی زانیاریهکان - IM
ئهفسهری بهریوهبردنی زانیاری-IMO
تۆری هاوبهشی ریکخراوهکان بۆ پهروهرده له حالتهکانی له ناکاودا - INEE

